

Leden der Staten-Generaal,

Ons land wordt deze jaren zwaar op de proef gesteld. Velen verloren hun baan. Talrijke jongeren konden nog niet aan de slag komen. De steeds grotere financiële tekorten van de overheid konden dat niet verhelpen. Deze hebben geleid tot steeds hogere rentelasten en daarmee weer tot grotere tekorten. Welvaart en werkgelegenheid van land en burger werden steeds verder aangetast. De begroting die U vandaag wordt aangeboden en het beleid van de regering zijn dan ook allereerst gericht op het doorbreken van deze situatie. Ten behoeve van het herstel zijn aanpassingen nodig. Het kabinet is zich bewust dat sommige daarvan burgers en groepen van burgers zeer pijnlijk treffen door achteruitgang van inkomen, door grote veranderingen in werk- en leefomstandigheden of door het ontstaan van onzekerheid. Toch wil het kabinet de noodzakelijke ingrepen niet uit de weg gaan. „No nonsense” is ons devies.

Het eerste dat wij gaan aanpakken is de sociale zekerheid. De Sociaal-Economische Raad is om advies gevraagd om tot een vernieuwd, rechtvaardig en goedkoop stelsel van sociale zekerheid te komen. Daar kunnen wij echter niet op wachten. Daarom zullen reeds nu de nodige maatregelen worden getroffen. Om de pijn eerlijk te verdelen is gekozen voor een algemene verlaging van de uitkeringen. Hierdoor worden de uitkeringsgerechtigden in de gelegenheid gesteld een offer te brengen ten behoeve van hen die nog werken.

Dit maakt het voor ambtenaren en trendvolgers gemakkelijker eveneens een inkomensoffer te brengen. Dit laatste is noodzakelijk om de werkgelegenheid bij de overheid en de door de overheid gefinancierde instellingen zo goed mogelijk in stand te houden. Deze staat immers onder druk als gevolg van de voorziene personeelsinkrimping met 2%. Daarnaast zal via herverdeling van de beschikbare werkgelegenheid worden gepoogd meer burgers kans op werk en inkomen te geven, waarvoor een extra inkomensoffer zal worden gevraagd.

De vandaag uitgebrachte werkgelegenheidsnota gaat in op het herstel van economie en werkgelegenheid. Het is een lichtpunt dat volgend jaar de werkgelegenheid slechts met 50.000 arbeidsjaren zal teruglopen. Ook heeft de herverdeling van werk reeds enkele duizenden arbeidsplaatsen opgeleverd. De werkloosheid neemt met 100.000 personen nog enigszins toe, maar voor uitkeringsgerechtigden is er, met behoud van uitkering, nog genoeg zinvol werk buitenshuis te verrichten.

Het bedrijfsleven zal weer het draagvlak moeten worden van groeiende werkgelegenheid en welvaart. Daarom zullen de consumptieve bestedingen zoveel mogelijk worden teruggedrongen. Van groot belang is ook de export, die zal worden ondersteund met een beleid gericht op het versterken van de positie van de gulden. Daarvan kunnen ook de buitenlandse investeringen profiteren. De zich herstellende internationale conjunctuur stelt ons juist nu in staat de betalingsbalans te verbeteren.

Het kabinet heeft ook een begin gemaakt met de vereenvoudiging van de regelgeving in het land. Daartoe zijn reeds diverse commissies ingesteld en werkgroepen geformeerd. Tevens zal voor alle departementen een versobering worden doorgevoerd, met name gericht op het zuiniger gebruik van dienstauto's. Door een geleidelijke verhoging van de prijzen van een aantal veelver-

kochte artikelen in de kantines van de departementen en de rijksdiensten zal een invulling worden gegeven aan de profijtgedachte.

Overziet men de ontwikkeling van de rijksbegroting, dan valt op hoe gestaag de inspanningen zijn ten behoeve van het onderwijs, de volksgezondheid, de bejaardenzorg en het cultuurbeleid. Dit zijn welbewuste prioriteiten. Hierin komt de kwaliteit van de samenleving tot uitdrukking. Binnenkort zullen U nadere voorstellen bereiken hoe op scholen, in ziekenhuizen, in bejaardentehuizen, in het bibliotheekwerk en in de maatschappelijke dienstverlening, meer kan worden gedaan met minder middelen. Dit sluit ook beter aan bij de mogelijkheden en verantwoordelijkheden van de burger zelf. Welzijn en welzijnsbeleid moeten immers hun wortels hebben in gespreide verantwoordelijkheid en gerechtigheid. Daarom is het zo belangrijk dat het weefsel van de samenleving, van gezin tot wijk, overal waar men zich thuisvoelt, in stand wordt gehouden en versterkt, zodat de gevolgen van de economische teruggang in onderlinge saamhorigheid kunnen worden opgevangen.

In het bestuurlijke vlak is de instandhouding van een krachtige rechtsstaat een van onze eerste opgaven. De rechtsstaat kan echter alleen gedijen in een samenleving waarin alle burgers kans hebben zich te ontplooiën, waar nationale en groepstradities beleefd kunnen worden en waar groepen met verschillende opvattingen en gebruiken elkaar tolereren en waarderen. Daarom beschouwen wij de steeds weerkerende demonstraties – soms zelfs met muziek, zang en dans – als een waardevolle bijdrage tot het in stand houden van de democratie.

Niet alleen ons land wordt geconfronteerd met economische problemen. Veel ernstiger is de situatie in de armste ontwikkelingslanden. Deze worden nu al jaren geteisterd door stagnatie en achteruitgang, hetgeen voor vele miljoenen mensen daar een onaanvaardbare armoede met zich brengt. Het moet ons een plicht zijn al het mogelijke te doen om deze nood te helpen lenigen. Daarom zullen wij de export naar deze landen zoveel mogelijk bevorderen. Daarmee is niet alleen armoedebestrijding maar ook herstel van gunstiger economische ontwikkelingen in de wereld en in ons land gediend.

Ook voor de Europese Gemeenschap draagt ons land een eigen verantwoordelijkheid. Wij moeten ons tot het uiterste inspannen deze Gemeenschap te bewaren en verder te ontwikkelen. Slechts dan kan het landbouwbeleid ons ook in de toekomst voldoende geld blijven opleveren. Een gemeenschappelijk werkgelegenheids- en stimuleringsbeleid is echter op dit moment niet opportuun, nu de andere lidstaten daartoe geen initiatieven hebben genomen.

Leden der Staten-Generaal, volgend jaar herdenken wij de sterfdag, dan 400 jaar geleden, van Willem de Zwijger, de Vader des Vaderlands. Een lange reeks van generaties heeft sindsdien ons land gebouwd tot wat het nu is. Thans echter moeten wij afbreken wat versterd is. Deze opdracht is ons door U, krachtens onze democratie, toevertrouwd. Van harte wensen wij dat er zegen op ons werk rust. Laat ons bidden.

L. van der Geest